

Závěr

Už od časů vlády krále Přemysla Druhého byli jevišovští Kunštátí hradními hejtmany na královském hradě znojenském. Tento úřad drželi téměř dědičně a bez přerušení. Když Hynek z Kunštátu řečený Suchý Čert zemřel, měl úřad vykonávat jeho bratr Jindřich. Ale převratnými událostmi, když se Znojma a korunního hradu zmocnil markrabí Jošt, bylo mu to znemožněno.

Za bojů mezi Panskou jednotou a stoupenci krále Václava město Jihlava stálo tvrdě při Zikmundovi a Panské jednotě. Moravští hejtmani věrní králi a markrabímu Prokopovi opláceli jihlavským německým patricijům nejen písemnými opověďmi podle tehdejších pravidel „záští“, ale i vojenskými přepady. Jímali jihlavské kupce. V zimě roku 1402 Ješek Sokol z Lamberka se pokusil s pomocí svých přátel ztéci pevné jihlavské hrady a zmocnit se města – však bez úspěchu. Když markrabí Prokop zemřel a Jošt se zmocnil Znojma, získali jihlavští vlivného spojence. Němečtí znojemští patricijové neváhali uzavřít s jihlavskými družbu na společnou obranu i výboj.

Jindřich z Jevišovic sledoval politickou linii svého bratra. Jímal jihlavské kupce a škodil městu na každém kroku. Tyto jeho činy, diktované pravidly zvykového práva tehdejší doby zvaného „záští“ jej uvedly do záhuby.

O jeho tragickém konci nám vydává historické svědectví – velmi podrobné – neobyčejně cenný historický dokument – Znojenská kniha počtů/Kniha příjmů a vydání města Znojma – rok 1498/1409 sign. II./238.

Když zemskému soudu v Brně došla žaloba jihlavských měšťanů, patrně kupců Jana Haslina a Chusičerta, na Jindřicha z Jevišovic, poslal markrabí Jošt prostřednictvím špilberského hejtmana Hynka znojenským zatýkáčím listem na Jindřicha z Jevišovic s pokynem, aby svými ozbrojenci jej jali a uvěznili. Zatýkáčím listem bylo třeba, protože podle zemského práva rychtář městský nesměl zatýkati osoby šlechtické. Znojenským se podařilo Jindřicha z Jevišovic jati i s jeho třemi služebníky dne 9. ledna 1409 „ve středu po Zjevení Páně pro loupež dvou vozů“ jmenovaných jihlavských kupců.

Všechny výdaje spojené s jeho jetím, vězněním i dopravou do Brna znojenský městský písař podrobně zapsal a umožnil nám sledovati rychlý spád událostí.

Neprodleně, ještě téže středy, znojemští poslali do Brna dva posly, Pešlina Smalzla a Vrstvu, jako lučištníky na koních s dopisy markrabímu Joštovi a hejtmanu Hynkovi na Špilberku. Poslové jeli tak rychle, že Vrstvovi v Pohořelicích padl kůň.

Jindřicha z Jevišovic uvěznili ve Znojmě v domě měšťana Volkchlina a na zámek vězení dali zhotoviti nový pevný řetěz. Poněvadž byl leden a krutá zima, na žádost uvězněného koupili uhlí za 3 groše.

Zpráva o jetí a uvěznění význačného „škůdce“ a zavlého opovědníka markrabího Jošta byla vladařem přijata se živou radostí. Rozhodl se, že jatý jevišovský buřič musí mu svou hlavou platit nejen za své činy, ale i za činy Suchého Čerta, který jen podle vůle svého ochránce, českého krále, katům markrabího unikl.

A tak na pokyn markrabího sám pan Hynek, hejtman brněnský, v neděli na sv. Floriána a Šebestiána, se vypravil do Znojma, aby sebe i svého markrabího ubezpečil, že jevišovský Kunštát je pevně jat a pečlivě střežen. Přijel s celou rodinou v doprovodu celého houfu lučištníků.

Městský písař o tom poznamenal:

„Panu hejtmanu Hynkovi, jeho průvodu a jeho celé rodině jsme poskytli plnou úhradu a celou stravu a to večer večeři a ráno oběd – maso z masných stolic, mladé pernatce, chléb a různé speciality ze stánků, jako vejce, víno, sůl, oves, seno a ubytování. Výdaj činil 8 kop, 48 grošů a 2 denáry.“

Brněnský hejtman nařídil dovézt vězně neprodleně do Brna, kam už markrabí svolal sněm šlechty a měst. Hned v pondělí 20. ledna byli do Brna vysláni městských rychtář Zikmund z Telče a jeho společník Hayman, koňmo s deseti lučištníky a ti vezli na dvou vozech pana Jindřicha a jeho tři sluhy. Na jednom voze seděl v poutech pán, na druhé jeho tři sluhové. Oba vozy se šesti koňmi dlely v Brně tři dny, ale pomocník rychtáře Hayman, kazatel Mikuláš a lučištníci musili v Brně zůstat plných devět dní – až do ukončení procesu.

Soud zemského sněmu nad Jindřichem z Jevišovic byl bouřlivý a trval šest dní. Starosta markrabí vynaložil všechno své úsilí i vliv, aby mu kořist neunikla. Jindřich z Jevišovic, zemský opovědník a škůdce, byl odsouzen k lámání na kole a stětí mečem.

Tak konečně slavil markrabí Jošt triumf nad význačným údem koalice svých opovědných nepřátel a mohl utišit svou žízeň pomsty. Docíliv zdánlivě úplného vítězství, zemřel v Brně dne 11. ledna 1411, právě dva roky po jetí Jindřicha z Jevišovic. K jeho smrti nepochybně přispělo i následné opovědnictví syna Jindřichova, Jindřicha Mladšího z Jevišovic, který po čtyři roky, až do roku 1412, nelítostně a tvrdě stíhal nespravedlivou popravu otcovu a jeho pohanu.

Dočítáme se o tom v Knihách púhonných a nálezových cúdy brněnské, kde je popravený Jindřich z Jevišovic zván jak Jindřich Starší z Jevišovic (Henricus senior) a jeho syn Jindřich Mladší z Jevišovic (Henricus junior). Jindřich Mladší z Jevišovic mstil bezprávi spáchané na svém otci přepadáním a zajímáním statků nepřátel otcových, takže si nakonec u svých i otcových nepřátel vysloužil přízvisko Zajímač, které pak přijali za své všichni další příslušníci této větve jevišovských Kunštátů.

Zase přešla přehoušle let. Ale veliké, světem otřásající děje se přihodily v tom čase.

Sličný a pobožný Vok z Holštejna padl v Zikmundově vojsku pod Vyšehradem. Jeho krásná hlava pod lesklým pancířem byla tam roztržena, rozdrvena okovaným cepem Orebského husity. Tam sudlice Pražanů a chlupské cepy Orebských hrozně tancovaly po hlavách zrádných pánů českých i moravských a slavily veliké vítězství nad Zikmundovými jezdci i těžkooděnci. Moravských pánů tam padlo nepočítaných.

Do kláštera Louky u Znojma přiletěla děsivá zpráva:

Mohutná vojska kacířských mstitelů se valí od púlnoční strany: Táborité, Sirotci i Pražané. Kníže Zikmund Korybutovič vytáhl s Pražany, aby vyhnal z Moravy Zikmunda a Rakušany. U Jihlavy se k jeho vojmům připojili Táboři i Sirotci, jež vede polní hejtman Bohuslav ze Švamberka. Vojska krále Zikmunda i vévody Albrechta právě obléhala pevné město Třebíč i klášter benediktinů, kde byla silná posádka husitská. Jak se husité přibližují k Třebíči, Zikmund spěšně stahuje svá vojska blíže k uherské hranici. Za ním se žene jako bouře Mikuláš Sokol z Lamberka, polní hejtman Sirotků.

Také rakouský vévoda rychle ustupuje k rakouskému pomezí. U Jevišovic se připojují k českým husitům vojenské houfy vedené polními hejtmany jevišovských Kunštátů, Bočkem Suchým Čertem, Janem Suchým Čertem a Sezimou Zajímačem. Neboť Jevišovice byly ohniskem i pevnou hradbou husitství na jihozápadní Moravě.

A zase nové zprávy přiletěly do Louky:

Hrozní čeští barbaři, satanští kacíři, se ženou ke Znojmu a k jejich klášteru.

Na úpěnlivou prosbu opatovu Rakušan klade do pevné Louky posádku. Ale sám nemíní se dáti uzavřít v klášterní pevnosti a s hlavním vojem pílí k rakouské hranici.

Lučané strachem strnuli. Veškerý konvent klečí dnem i nocí na kolenou v oratoři. Jak se řeholnické hlavy sklání, hejno rozhozený tonsur padá k zemi. Na tři sta konventuálů se modlí do umdlení za vítězství krále Zikmunda i Rakušanů a za svou záchranu. Žalm a modlitba se podobá žalostnému vytí.

Opat je otřesen do kořenů mysli. Nemoha se už upokojit motlitbou, bloudí po galerii, kde jsou obrazy předků opatů. Vžívá zoufale podoby předchůdců, prosí o radu i pomoc. Podoby vážných mužů na zdech naslouchají prosbám i motlitbě s nepohnutými tvářemi. Klidně a výsměšně zírají upřenýma očima z černých rámu na třasavce, který se před nimi zhroutil. Všichni, jak zde víc než dvě stě let vládli, za života oplývali moudrostí, výmluvností nebo šalebnou lstivostí. Nyní však děsivě mlčí.

Či přece jen zaseté semeno Suchého Čerta dozrálo? Hrůza! –

Pod pláštěm temných nocí odvázejí těžké vozy z kláštera nejcennější věci. S nimi prchá do bezpečí konvent i opat. Ten zanechal zde jen dva nejstatečnější mnichy, aby dohlíželi a modlitbou posilovali obránce.

A už jsou zde ti prokletí kališníci, jejich ztracenci, koněberky, honci, harcovníci na rychlých koních. Z hradebních zdí klášterní pevnosti je možno pozorovat mračna jízdy. Ta harcuje a krouží kruhem. Čeští jezdci oceňují sílu zdí. Odhadují, kde možno pěším s úspěchem zaútočit a chopit ostrahu za hrdlo.

Za jízdou se valí houfy pěších – střelci, cepníci, sudličníci, kopinníci. Jdou v rotách. Ty v dohledu kláštera se rozvinuly v šiky. Ještě než se přiblížily na dostřel praků, uvolnily cestu válečným vozům s praký, které obsluhují práčata. Pěší, praký i válečné vozy se šikují k hroznému útoku.

Náhle ty nepřehledné šiky stanuly, zmrtvěly. To kněží promlouvají k válečnému lidu. Muži naslouchají mlčky, čapky i kovové širáky v rukou. Potom to ohromné množství pje divný, ten jejich kacířský, ale velebný chorál:

„Kdož jste boží bojovníci a zákona jeho.....“

Nato se rozvinul hrozný děj. Mrtvé šiky zase oživly, daly se do pohybu. V tom jejich němém pohybu bylo něco děsivého. K hradbám se šinou nejen praký, ale i stovky střelných kusů: švihovky, houfnice, tarasnice, srubnice – lehké i těžké kusy. Také ženy tam jdou, ty přinášejí bojovníkům náboje a připravují šátky, aby ošetřily raněné.

Rotní nekřičí, nepovzbuzují k boji. Každý z těch šedých bojovníků koná své dílo s děsivou jistotou, jak by slézali a brali hradby několikrát denně. Útočí na ta místa zdí, kde je ostraha nejméně čekala. Vše se děje bez křiku, bez povelů. Každý bojovník zná už předem svůj úkol a dílo. Hrozná vojska.

Už ten cizí kacířský lid těžkou hradbou válečných vozů i střílejícími kusy přilehl ke zdem. Rakušané i klášterní ozbrojená čeleď se zoufale brání. Napínací hřídele těžkých praků vrzají bez přestání. Ale co zmohou čtyři staré praký proti těžkým i lehkým kovovým kusům, které bijí a štěkají urputně a bez přítrží. Jejich salvy s ďábelským řevem oddrobují zeď, lámou dřevo. Vrhají na obránce kamení, železné i kamenné koule, na střechy oheň. Celý les hlavní se rozštěkal proti svatým klášterním zdem. Všechno se sesouvá do zkázy a s rachotem. Rakušané byli smeteni z hradeb. Táborští, Pražané i Sirotci po žebřích šplhají po zdech – pronikli už na nádvoří.

Klášter, který po třicet let trval jako silná pěst a hrozba v rukou nepřátel českého národa a země, byl vzat brzy po přítržení husitských vojsk.

Všechno všude v Louce hoří. Hoří vzácné dřevo, roucha, obrazy.

Hoří i dva mniši.

Klášter, z něhož dýmí, ztichl. Leží rozkotán a v sutinách.

Rakouský vévoda Albrecht zaplatil dobývání Znojma v roce 1404 životem. Král Zikmund nemocí. Třiatřicet let uplynulo. Po všechn ten čas sužoval ten král, později císař, české země.

Jeho stáří pokročilo a on počal churavěti. Krásná císařovna Barbora, starostliva především o svoje blaho, potají pozvala k sobě přední české pány, Hynce Ptáčka z Pirkštejna,

Oldřicha Rožmberka, Jiříka z Poděbrad a ještě jiné. Oznámila jim, že očekává blízkou smrt svého manžela. Bojí se zmatků, které nastanou v království, jestliže se co nejspěšněji nepostarají o záležitosti své země. Zná cestu, která povede k pokoji země a ta jest, když polský král Jagellovec pojme ji, ovdovělou, za manželku. Může být pro tento sňatek snadno získán. Neboť kdo by zamítl sňatek, který mu přinese věnem dvě království a to převeliká a přebohatá? Jejím jménem jsou držena velmi opevněná města v Uhrách i v Čechách, pomoc jí poskytnou hrabata Celští, jeden bratr a druhý vnuk, na její stranu se přidají též mnozí šlechtici v Uhrách.

Eneáš Sylvius, pozdější papež Pius II., zle a prudce soudí hříšný záměr krásné Barbory:

„Žena již stará, obírajíc se myšlenkou na nové manželství, pustí z mysli dceru, která vyrostla v naději království a byla provdána za Albrechta, vévodu rakouského. Nemyslí na nic jiného, než na rozkoše nového souložení. Nevyčerpatelná vilnost ženy, která, čím blíže jest hrobu, tím chtivější se stává lůžka manželského a pochodně svatební.“

Císaři nezůstaly utajeny plány jeho „ztřeštěné“ ženy. Ale v Praze se neodvažoval dáti jí jati.

Lékaři mu nezakrývají, že mu bude brzy zemřít. Opuštěn českými stavy i svou kdysi krásnou chotí, znechutiv se svou vrtošivostí přátelům a věrolomností svým spojencům, opouští Zikmund pražský hrad. Spěchá na Moravu a do Uher, aby ještě spatřil svou dceru, než zemře. Je sám, i když pestrý zástup dvořanů jede s ním.

Den jest listopadový, už mrazivý. Od severozápadu vane do Podyjí vítr jihlavský, ostrý a sněžný. Císař přijel do Znojma velmi churav, posedlý stihomanem a depresemi. Tentokrát mladé a pyšné Přemyslovo město nad Dyjí přijímá pokorně starého císaře do svých zdí. Zde očekávají chorého jeho zeť Albrecht a dcera Alžběta. Hněv lomcuje chorým starým vlkem, je posedlý touhou pomstít se vlastní ženě. Starý frejř a helmbrechtník vydává rozkaz, aby císařovna, kterou sám tisíckrát zrazoval, byla jata a uvězněna a přísně střežena. Její bratr Oldřich, hrabě Celský, byl včas varován, že Znojma uprchl.

Císař povolal ke svému loži pány uherské i ty české, kteří mu zůstali věrni a sděluje jim, že jej deptá těžká choroba, že už dále žítí nemůže a půjde cestou svých předků. Dříve, než zavře oči, chce s nimi jednati o budoucím prospěchu svých království.

Rakouský vévoda jest jeho milým zetěm, dokonalosti vynikající a rodem vznešený, císař jej miluje neméně než svého syna a jmenuje jej, Albrechta rakouského, svým nástupcem. Jeho vůli a závěť bude tlumočiti českým stavům jeho kancléř Kašpar Šlik.

Věru důstojný vykonavatel závěti věrolomného císaře. Eneáš Sylvius jej velebí takto:

„Byl mužem bystrého vtipu, libé výmluvnosti, schopný ke všemu, co podnikal.“

Historie potvrdila, že tento kancléř byl věru schopný ke všemu a především byl obratným padělatelem listin císařské kanceláře. V tom oboru neměl v Evropě soupeře.

Král tuší, že tentokrát mu choroba nedovolí uniknout ze zdí města, před jehož branami už před třiatřiceti lety se o něho pokoušela smrt. Ale on, libující si v císařské okázalosti, se chce setkati s královnou lidí jako císař. Dal se přenést z města na probošství hradištské. Poručil, aby jej oděli nejvzácnějším rouchem císařským, na hlavu vložili korunu s diadémy. Na improvizovaném trůnu před oltářem v tamním kostele poslouchal mši, očekávaje příchodu smrti.

Ale nejmocnější vladařka přešla pohrdlivě mimo krále v purpuru, kdysi svůdného krasavce a „perly křesťanstva“, nyní strašidla.

To že je císař a král? Má nad ryšavou hlavou korunu, na chorém těle brokát, ale jeho srdce není ani císařské, ani královské.

Smrt nepřicházela a císař v purpuru před oltářem umdlévá. Vidí, že také ke králům smrt přichází podle svého rozmaru.

Dal se svléci z purpuru a ulehl na lože prosté, řeholnické. Oblekli jej do šatu umrlčího.

Potom smrt přišla.

Spanilé a silné město vyvrhlo ze svých zdí krále jako mrtvolu. Také rakouský Albrecht spěchá ze záludného města, jemuž nelze důvěřovat, do Velkého Varadína.

Průvod Rakušanův byl věru podivný.

Ještě po létech vynutil hořké slzy papežovy, který byl obdivovatelem a protektorem Zikmundovým:

„Smutné divadlo a ojedinělý příklad lidského osudu. Na jednom voze mrtvola císařova a jeho choť Barbora v těžkých poutech.“